

AKT

632 Magyar Tudományos Akadémia, Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Zenetudományi Intézet, Néptáncarchívum Kézirattár, Jakab Ilona gyűjtése, Kemece (Szabolcs megye), 1957.

EA

1809 Néprajzi Múzeum, Etnológiai Archívum Kézirattár, Nagy Czirok László: IV. Népi táncok. Kiskunhalas. [Gyűjtések ideje: 1896–1949]

EA

1925 Néprajzi Múzeum, Etnológiai Archívum Kézirattár, Laszczik Ernő: Dunántúli lakodalom. [XX. század eleje]

EA

4442 Néprajzi Múzeum, Etnológiai Archívum Kézirattár, Kresz Mária: Grisek Mári és Szendrei Gábor lakodalma Pázmádon, 1943. november 23-án. Pázmánd

Felföldi László**Kaposi Edit, a tánckutató***

Kaposi Edit a II. világháború utáni tánckutató nemzedék egyik legsokoldalúbb, legtermékenyebb tagja volt. Érdeklődése egyformán kiterjedt a néptánca, a tánc történetre, a színpadi és versenytáncra s az alkalmazott tánc kutatás szinte minden területére – a táncoktatásra, tánckritikára is. Ez a sokoldalúság s az ezzel párosuló, átfogó szemlélet az egész tánc kultúrát a maga teljességében látni és láttatni akaró szándékából fakadt. Az átfogó szemlélet egységes módszertan kialakítását követelte meg tőle, amelynek egyik központi gondolata a tánc esztétikai jellemzőinek és konkrét társadalmi háttérének egységben való vizsgálata volt. Ez a szemlélet és módszer, amelyet Kaposi Edit a néprajzi tanulmányai révén sajátított el, pályája során általános elvvé vált számára és termékenyítően hatott a többi érdeklődési területére is. Ezáltal írásai szemléletesebbé, olvashatóbbá, s más tudományágak számára is felhasználhatóbbá váltak. Erről tanúskodik az a több, mint 300 változatos műfajú írás – könyv, tanulmány, ismeretterjesztő cikk, kritika, könyvismertetés, évfordulós megemlékezés, nekrológ, alkotói portré, interjú – és a több, mint 50 lexikon szócikk, amely a ma már lezárt életművet alkotja. Szakírói tevékenysége mellett minden más munkájában megnyilvánult igényessége, széles néprajzi és művelődéstörténeti tájékozottsága. A tánc kutatásban éppúgy, mint a mozgalmó szervezésben s az úgynevezett „művészeti diplomáciában”.

Kaposi Edit kutatói pályája az 1940-es években indult. Családjából a magyar kultúra iránti tiszteletet, az ismeretszerzés- és –terjesztés vágyát, a korabeli táncmozgalomból a szép mozgás örömeit, a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemről pedig (1943–1949) az alapos elméleti és módszertani fölkészültséget hozta magával. Első jelentős munkája, amelyre Ortutay Gyula indította el, a Bodrogló táncgyománjának monografikus föltárása volt. Ez lett doktori disszertációjának témája is, s ezáltal ő lett az első tudományos fokozattal rendelkező néptánckutató Magyarországon. Szemléletének frissességéről, újszerűségéről, a néptánc kutatást megújítani szándékozó lendületéről A néptánc kutatás újabb feladatai (1947) című írása és gyűjtőmunkája eredményeiről beszámoló két összefoglaló dolgozata (A tánc a bodroglói Cigándon, 1947. és Bodrogló táncai és táncélete – kézirat, 1949.) tanúskodik.

Az 1947 és 1949 közötti időszak a magyar néptánc kutatás termény korszaka volt. Az ebben az időben megjelent új munkák arról tanúskodtak, hogy a néptánc kutatás klasszikus periódusa lezárult, s szemléletében, módszereiben új korszak következik. Elsőként említjük Molnár István Magyar táncgyománnyok című könyvét,¹ amely a néptáncok addiginál alaposabb formai-morfológiai megközelítésével, mozgásközpontú elemzésével tűnt ki. A következő Gönyey Sándor és Lugossy Emma Magyar népi táncok I. című kötete (1947), amely a Lábán Rudolf féle táncjelírás alkalmazásával, s a táncok néprajzi háttérének megvilágításával példát mutatott a néptáncok új-

* Elhangzott az MTA Tánc tudományi Munkabizottsága által rendezett Kaposi Edit emlékülésen, 2013. május 30-án a Zenetudományi Intézetben

¹ Molnár, 1947.

szerű, közérthető formában való közzétételére.² Mindkét munka arra törekedett, hogy a magyar néptáncokról tájilag és műfajilag sokrétű áttekintést adjon, s így segítse ezek népszerűsítését.

1947-ben jelent meg Elekes Istvánné Magyar néptáncok című könyve is, amely a korabeli közép- és felsőfokú néptáncoktatás tankönyvének készült. Bár ez a munka szemléletében kissé különbözik az előbb említett két könyvtől, de ez is úttörő jelentőségű munka. Értékét a magyar táncokra vonatkozó addigi ismeretek rövid, didaktikus célú összefoglalása, s a magyar táncchagyomány fő műfajait reprezentáló táncanyag tanítható formában való közreadása adta. (E munka létrejöttét, a könyv előszavának tanúsága szerint, Lábán Rudolf is figyelemmel kísérte.)³

Az újszemléletű, módszertani szempontból előremutató munkák sorába tartoznak Kaposi Edit, Faragó József és Morvay Péter írásai is.⁴ Csak sajnálhatjuk, hogy e munkák egyike sem kerülhetett bele az 1947-ben megjelent, a Magyar Népkutatás Kézikönyve című kötetbe, amelynek célja a korabeli néprajzi kutatás teljes panorámájának megrajzolása volt. A Morvay Péter által, sajnos soha meg nem írt néptánc-összefoglaló hiányát később Maác László, Pesovár Ferenc, és Martin György kutatástörténeti összefoglalói pótolták.⁵

Kaposi Edit 1947-ben az Ethnográfiaiban megjelent rövid módszertani írásában a korabeli folklórkutatás legjobb módszereinek ismeretében, a kor színvonalán fogalmazta meg a néptáncoktatással kapcsolatos elvárásait. Ezt már a címválasztással is igyekezett jelezni. Az új módszer lényegét a tánc és a társadalmi környezet együttes vizsgálatának igénye jelentette. A tánc társadalmi szerepét, jelentőségét, a „táncéletet” kívánta a kutatás középpontjába állítani:

„Mint minden más népköltészeti, illetve népművészeti termék vizsgálatánál, úgy a táncnál sem elégedhetünk meg ma már a produktumnak csupán esztétikai vagy műfajbeli vizsgálatával, hanem az alkotóval, az emberrel, az embercsoporttal kell azt kapcsolatba hozni.”⁶

A szinte gyűjtési útmutatóként megfogalmazott kérdések sora tanulmányban arról tanúskodik, hogy Kaposi Edit tekintettel volt a táncsal kapcsolatos legapróbb közösségi és egyéni momentumokra is. Hangsúlyozta a táncos egyén és a tánc, illetve a közösség és a tánc viszonyának vizsgálatát, mint alapvető kutatási feladatot, amelyet a táncoktatás, a hagyományozódás, a táncélet konkrét vizsgálata révén kell megvalósítani. Ez a fajta szociográfiai szemlélet a tánc múltjáról a jelenre, az általánosról az egyedire terelte a figyelmet. Az általános vonások mellett fontosnak tartotta az egyes táncokra, a helyi közösségekre és az egyénekre vonatkozó kérdéseket is. E szemlélet nála nyilvánvalóan a korabeli mesekutatás előadó-egyéniességekre összpontosító módszertanának hatását jelzi, amely Fedics Mihály meséinek megjelentetése óta –1940– a magyar folklórkutatás több ágában volt érezhető.⁷ Kaposi a társadalmi szemlélet hangsúlyozásával (a forma, és a társadalmi funkció együttes figyelembevételével) kívánta a néptáncoktatást a korabeli néprajztudomány színvonalára emelni, s alkalmassá tenni arra, hogy eredményei felhasználhatók legyenek a néprajzi-folklórisztikai kutatások egésze számára. Amint írja:

„...ha néptáncainkat is pontos néprajzi, tudományos vizsgálat alá akarjuk vetni, s megadni az összehasonlítás lehetőségét, minden egyes lejegyzett táncnak a szociográfiáját is közölnünk kell, hogy a táncchagyomány életképességét, a közösségben való jelentőségét is fölmérhessük.

² Gönyey-Lugossy, 1947.

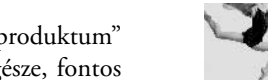
³ Elekes, 1947.

⁴ Kaposi, 1947a, Kaposi, 1947b, Kaposi, 1949., Faragó, 1946., Morvay, 1949.

⁵ Maác, 1951, Pesovár F., 1983, Martin, 1979, Martin, 1982.

⁶ Kaposi, 1947b 243.

⁷ Ortutay, 1940.

Ezek a kutatások mutatják majd meg, hogy mennyire nem csak „művészeti produktum” a tánc a paraszti életben, hanem annak a maga megfelelő helyén kiegészítő egésze, fontos része...”⁸

Kaposi két későbbi munkája, amely a néptáncoktatás módszertani elveivel foglalkozik e szemlélet továbbviteléről s a nemzetközi néptáncoktatás párhuzamos jelenségeinek ismeretéről tanúskodik.⁹

Az 1947. évi tanulmányában kifejtett elvek és módszerek a bodrogi közti monografikus gyűjtőmunka nyomán fokozatosan megteremtették szakmai gyümölcseiket, s Morvay Péter hasonló törekvéseivel egybefonódva, legalább egy évtizedig befolyásolták a néptáncoktatás szemléletét. E szellemben íródott Pesovár Ferenc Szuromi Péter tyukodi táncostól írt jellemzése, Gábor Anna Ecser és a Rábaköz táncéletéről szóló összefoglalása, Martin Györgynek Bag, Béres Andrásnak Mikepércs, Varga Gyulának Ajak, Szentpál Olgának Sióagárd táncéletéről, s bukovinai székelyek táncairól szóló leírása és több más korabeli munka.¹⁰ Közülük kiemelkedik a Somogyi táncok című kötet és Belényesi Mártának 1958-ban megjelent Kultúra és tánc a bukovinai székelyeknél című könyve, mint a néptáncoktatás kiemelkedő teljesítménye.¹¹ Pesovár Ferenc a táncos egyéniségvizsgálat, Martin György falumonográfiája pedig a közösségi és az egyéni szempontok termékeny összekapcsolása felé lépett tovább. A Bodrogköz táncairól, táncéletéről és tánczenéjéről 1949-ben írt és 1999-ben megjelent regionális kismonográfia, a módszertani írással együtt, ennek az „iskolának” programadó műve, amely még így, torzó formájában is jelentős munka e műfajban. Kár, hogy az intézményes háttér (a Néptudományi Intézet Táncművelési Osztálya) megszűnése miatt Kaposi Editnek és munkatársainak (Vass Lajosnak, Szentpál Máriának s másoknak) nem volt módjuk a munka befejezésére és a funkcionális elemzéshez hasonló alaposabb formai analízis elvégzésére.

Az 1940-es és 1950-es évek fordulóján a színpadi néptánc tömegmozgalommá vált Magyarországon. Ebben a helyzetben a táncoktatás és a táncmozgalom között sajátos viszony alakult ki. A mozgalomban résztvevő oktatók és táncosok újabb és újabb néptáncok megismerését és a táncchagyományban való biztosabb eligazodást igényelték, a kutatóknak pedig szükségük volt a táncos szakemberek segítségére átfogó gyűjtőterveik megvalósításához. Ezeknek az igényeknek és elvárásoknak a szorításában született Kaposi Edit Népi táncainkról című rövid néprajzi áttekintése, amely alapjában tankönyvnek készült, de a táncoktatás szempontjából is értékelhető.¹² Ez a munka ugyanis a II. világháború után az első összefoglaló, amely az 1950-ig összegyűlt, új ismeretekkel kiegészült tudásanyag újszemléletű áttekintését adja. A gondosan megválogatott, műfajok szerint csoportosított, didaktikusan elrendezett néprajzi és táncoktatási adatgyűjteményben Kaposi az általa meghatározott fő táncműfajok (gyermektáncok, női körtáncok, férfítáncok, vegyes kör és csoporttáncok, páros táncok) szokáskeretére, társadalmi hátterére összpontosítja figyelmét. A hangsúlyt a recens folklóradatokra helyezi, kisebb teret hagyva a történeti forrásoknak. A ritkábban előforduló táncoktatási adatok nem a táncok eredetét vannak hivatva megvilágítani a kötetben, hanem inkább a történeti távlat miatt, a változások érzékeltetése érdekében szerepelnek. A kötetet, terjedelméhez képest igen gazdag (250 tételből álló) irodalomjegyzék egészíti ki, amely sok új, a táncoktatásban eddig nem ismert írást tartalmaz, rövid annotációval. Újdonságának számít a 60 faluból származó táncfilm-jegyzék. Ilyen módon a mellékletekből az olvasó szinte

⁸ Kaposi, 1949. 244.

⁹ Kaposi, 1956g, Kaposi, 1962e

¹⁰ Pesovár F., 1955., Gábor, 1950., Gábor, 1956., Martin, 1955., Béres, 1955a 4–9., Varga, 1955. 4–10., Szentpál, 1953. 4–27.

¹¹ Morvay-Pesovár, 1954., Belényesi, 1958.,

¹² Kaposi, 1952a.

könyvtárnyi méretű újabb tudással egészíthette ki a könyvből frissen szerzett tudását. A kötet eleve magában hordozta egy újabb, terjedelmesebb, ennél szakmaiabb célú összefoglaló munka ígérését. Ez nem is sokáig váratott magára. Az 1958-ban megjelent Magyar népi táncok és táncos népszokások című kötet, Kaposi Edit és Maác László közös munkája, már átfogó szintézisnek készült.¹³ A két hasonló fölkészültségű, egyformán sokoldalú és azonos munkabírású kutató minden korábbinál teljesebb adatgyűjteményt tett közzé, s felsorakoztatott minden addigi néprajzi és történeti forrást, melyre a szakmai célok érdekében szüksége volt. A könyv közel két évtizeden át a néptáncoktatás alapművének számított. Helyét az 1970-es években Martin György új összefoglalója vette át, amely következetes dialektológiai és tipológiai szemléletével, a formai, funkcionális és zenei szempontok érvényesítésével Kaposi és Maác könyvénel korszerűbb szintézist jelentett.¹⁴

Kaposi Edit az 1950-es évek kezdetétől „motorja” volt a Népművészeti Intézet tánc történeti munkaközösségében folyó forrásfeltáró és rendszerező munkának. Ennek köszönhetőek a XV-XIX. századi tánc történeti emlékekről, pl. Mátyás király udvaráról,¹⁵ Balassi Bálint táncáról,¹⁶ Mária Terézia báljairól,¹⁷ Szöllősy Szabó Lajos táncmesterről megjelent hosszabb-rövidebb írásai és a Pethes Ivánnak közösen írott tánc történeti összefoglaló.¹⁸ A táncpedagógus képzés céljait szolgáló 1959-ben megjelent kötet – a Magyar tánc történeti áttekintés, a honfoglalástól a felszabadulásig, az 1952-ben megjelent, már említett kötethez hasonlóan, tudományos szempontból is kiválóan értékelhető. Ezt a munkát is – Kaposi többi tánc történeti tárgyú írásával együtt – ugyanaz a társadalmi-funkcionális szemlélet, s az a folytonos összehasonlító szándék hatja át, amely lehetővé tette Kaposi számára, hogy a magyar tánc történeti tényeket az európai tánc történet és művelődéstörténet keretében ágyazva értelmezhesse.

Néprajzi érdeklődésének köszönhetően, a különböző korok paraszti táncai ugyanolyan figyelemben részesültek, mint a nemeseké és a városi polgároké. ha ezt a források megengedték. A rendelkezésre álló történeti források akkor még nem tették lehetővé a táncműfajok formai szempontú rendszerezését, s így nem volt mód a magyar tánc történet táncközpontú periodizációjára, ahogy ezt a szerzők a könyvben kifejtik. A terjedelmes forrásanyag társadalomtörténeti korszakok szerinti közreadása és értékelése azonban így is nagy szakmai teljesítménynek számított. Különösen igaz ez, ha figyelembe vesszük, hogy hasonló témájú, szisztematikus összefoglalással csak a II. világháború előtti tánc történeti szakirodalomban találkozunk.¹⁹ Kaposi és Pethes könyve is gazdag bibliográfiát és szemelvénygyűjteményt tartalmaz, ami nagyarányú, új forrásfeltáró munkáról tanúskodik, s egy következő szintézis ígérését hordozza. Ezt részben Pesovár Ernő valósította meg a magyar tánc kultúra történeti műfajai szerint rendezett szöveggyűjteményével, s későbbi munkáival.²⁰

Ebből a történeti érdeklődésből nőtt ki, s vált monografikus szemléletűvé Kaposi Editnek a társastáncok, a táncmesterség és a versenytánc mozgalom történetére vonatkozó kutatása. Alapvető tanulmányai e témában rendszeresen jelentek meg az 1960-as évek végétől kezdve a Tánc tudományi Tanulmányok, a Táncművészet, a Táncművészeti Értesítő és a Tánc történeti Dokumentumok hasábjain. Ezáltal elméleti alapot teremtett a magyarországi társastánc – és versenytánc mozgalom számára e „szakma” műveléséhez. E mozgalomnak több évtizeden keresztül oktatója és szervezője volt munkahelyi megbízatásának köszönhetően. Bár ettől kezdve néptánc kutatással

¹³ Kaposi-Maác, 1958.

¹⁴ Martin, 1970.

¹⁵ Kaposi, 1990b

¹⁶ Kaposi, 1954a, Kaposi, 1996a

¹⁷ Kaposi, 1991c

¹⁸ Kaposi, 1955a, Kaposi, 1979a

¹⁹ Réthei, 1924., Németh, 1930., Haraszi, 1937.

²⁰ Pesovár E., 1972.

nem foglalkozott, e témában jelentős írása már nem jelenik meg, de a társastánc területén végzett történeti munkái fontos forrásanyagul szolgálnak a néptánc kutatás számára is. Írásai nyomán követhetőbbé válik a nemzetközi táncdivatok magyarországi megjelenésének, terjedésének és elmúlásának időrendje, s hatása a paraszti táncéletre. Kaposi írásaiban a táncmesterek tevékenységének bemutatása is, az egyéb történeti és néprajzi forrásokéhoz hasonlóan, bő hazai és nemzetközi szakirodalom alapján, a kor művelődéstörténetébe ágyazva történik. Munkájának szerves része a témára vonatkozó szakirodalom és forrásanyag kritikai elemzése és értékelése.

Kutatói pályájának e szeletét áttekintve elmondhatjuk, hogy Kaposi Edit a magyar tánc kutatás és táncmozgalom egyik meghatározó alakja, akinek tevékenysége közvetlenül és közvetve is nyomot hagyott a magyar néptánc kutatás területén. Különösen annak a felszabadulást közvetlenül követő korszakában, amely nélkülözötte a gyakorlati tánc tudással is rendelkező, szakmailag is fölkészült, módszeres kutatók munkáját. Később bármilyen területre vezérelte a sors, az általános tánc kutatás egyfajta „mindeneseként”, mindenütt maradandót alkotott. Az ő gyűjtőszervevényének és rendszerező elméjének gyümölcseként jött létre a Magyar Táncművészek Szövetségének keretében az európai rangú táncarchívum. Ez ma a Színház történeti Intézetben a magyar tánc kutatás nélkülözhetetlen forrásává vált kiszolgálva tánc történetészeket, néptánc kutatókat és színházi szakembereket egyaránt. E gyűjtemény anyagának gyarapításához maga is tevékenyen hozzájárult kritikáival, alkotói portrékkal, interjúkkal, oktatási segédanyagokkal, tudományos és ismeretterjesztő írásokkal. A színpadi tánc művészetre vonatkozó írásainak értékelése még kutatóra vár. Reméljük, nem sokáig.

Születésének évfordulóján hálával gondolunk rá, s köszönjük neki fáradságot nem ismerő, cél tudatos, korszakos jelentőségű munkáját.

Irodalomjegyzék

Belényesy

1958 Belényesy Márta: *Kultúra és tánc a bukovinai székelyeknél*. Budapest, Akadémiai, 1958. (A Magyar Néprajzi Társaság Könyvtára)

Béres

1955a Béres András: *Mikepércsi csárdás*. Budapest, Művelt Nép, 1955. (Néptáncosok Kis-könyvtára 14.)

Elekes

1947 Elekes Istvánné: *Magyar néptáncok*. Budapest, Szerzői kiadás, 1947.

Faragó

1946 Faragó József: *A tánc a mezőségi Pusztakamaráson*. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum, (Erdélyi Néprajzi Tanulmányok, 7.)

Gábor

1950 Gábor Anna: Ecseri táncélete. In: *Ecseri táncok*. Szerk.: Szentpál Mária. Budapest, Népszava, 1950. 5–20. (Magyar néptáncok)

- Gábor**
1950 Gábor Anna: Társadalmi jelenségek a néptánckultúrában. In: *Táncművészet*, (1956) 8. sz. 366–370.
- Gönyey-Lugossy**
1947 Gönyey Sándor-Lugossy Emma: *Magyar népi táncok*. Budapest, Budapest Székesfőváros Irodalmi és Művészeti Intézete, 1947.
- Haraszti**
1937 Haraszti Emil: *A tánc története*. Budapest, Magyar Szemle, 1937.
- Kaposi**
1947a Kaposi Edit: *A tánc a bodrogi Cigándon*. (Doktori disszertáció, Budapest)
- Kaposi**
1947b Kaposi Edit: A néptánckutatás újabb feladatai. In: *Ethnographia* (1947) 242–246.
- Kaposi**
1949 Kaposi Edit: *Bodrogköz táncai és táncélete*. Budapest, Teleki Pál Kelet-európai Tudományos Intézet, 1949.
- Kaposi**
1952a Kaposi Edit: *Népi táncainkról*. Budapest, Művelt Nép, 1952.
- Kaposi**
1954a Kaposi Edit: Emlékezés Balassi Bálintra. In: *Táncművészet*, (1954) 4. sz. 315–318.
- Kaposi**
1955a Kaposi Edit: Egy híres táncos önéletrajza. In: *Táncművészet*, (1955) 4. sz. 154–156.
- Kaposi**
1956g Kaposi Edit: Néptáncaink gyűjtésének fontossága táncsoportjainknál és a gyűjtés módszerei. In: *Fáklya*, (1956) 6. sz. 14–16.
- Kaposi**
1962e Kaposi Edit: A néptánccyűjtés fontossága és módszerei. In *Segédanyag „A néptánccyűjtés célja, jelentősége és módszerei” című előadáshoz*. Budapest, Népművelési Intézet, 1962. 2–12.
- Kaposi**
1979a Kaposi Edit: Szöllősy Szabó Lajos élete és munkássága (1803–1882.). In: *Tánc tudományi Tanulmányok*, (1978–1979) 145–188.
- Kaposi**
1990b Kaposi Edit: Emlékezés Mátyás királyra. Táncok, táncélet Mátyás udvarában és korában. In: *Táncművészet*, (1990) 5. sz. 20–24.

- Kaposi**
1991c Kaposi Edit: Mária Terézia és a tánc. In: *Táncművészet*, (1991) 10. sz. 32–33.
- Kaposi**
1996a Kaposi Edit: Balassi Bálint és a tánc. In: *Táncművészet*, (1996) 1–2. sz. 104–105.
- Kaposi-Maác**
1958 Kaposi Edit-Maác László: *Magyar népi táncok és táncos népszokások*. Budapest, Bibliotheca, 1958.
- Karsai-Martin**
1989 Karsai Zsigmond-Martin György: *Lőrincréve táncélete és táncai*. Budapest, MTA Zene-tudományi Intézet, 1989. (Műhelytanulmányok a magyar zenetörténehez)
- Maác**
1961 Maác László: A magyar tánc kutatás múltja és jelene. In: *Néptáncos*, (1961) 9. sz. 37–48.
- Martin**
1955 Martin György: *Bag táncai és táncélete*. Budapest, Művelt Nép, 1955. (Néptáncosok Kiskönyvtára 16–18.)
- Martin**
1970 Martin György: *Magyar tánc típusok és táncdialektusok*. Budapest, Népművelési, 1970.
- Martin**
1979 Martin György: Tánc. In: *A magyar folklór*. Szerk.: Ortutay Gyula. Budapest, Tankönyvkiadó, 1979. 477–539.
- Martin**
1982 Martin György: A Survey of the Hungarian Folk Dance Research. In: *Dance Studies*, (1982) 6. sz. 9–45.
- Molnár**
1947 Molnár István: *Magyar tánc hagyományok*. Budapest, Magyar Élet, 1947.
- Morvay**
1948 Morvay Péter: A néptánc-kutatás két esztendeje. In: *Ethnographia*, (1949) 1–4. sz. 387–393.
- Morvay-Pesovár**
1954 *Somogyi táncok*. Szerk.: Morvay Péter –Pesovár Ernő. Budapest, Művelt Nép, 1954.
- Németh**
1930 *Színészeti Lexikon I–II*. Szerk.: Németh Antal. Budapest, 1930.

Ortutay

1940 Ortutay Gyula: *Fedics Mihály mesél*. Budapest, Egyetemi Magyarságtudományi Intézet, 1940.

Pesovár E.

1972 Pesovár Ernő: *A magyar tánc történet évszázadai*. Budapest, Népművelési, 1972.

Pesovár F.

1955 Pesovár Ferenc: Szuromi Péter. Egy kiváló paraszttáncosról. In: *Táncművészet*, (1955) 5. sz. 366–368.

Pesovár F.

1983 Pesovár Ferenc: Tánc kutatás és néptánc. In: *Magyar táncművészet*. Szerk: Kaposi Edit – Pesovár Ernő. Budapest, Corvina, 1983. 27–36.

Réthei

1924 Réthei Prikkel Marián: *A magyarság táncai*. Budapest, Studium, 1924.

Szentpál

1953 Szentpál Olga: *Síóagárdi táncok és szokások*. Budapest, Művelt Nép, 1953. (Néptáncosok Kiskönyvtára 4.)

Varga

1955 Varga Gyula: *Ajaki leánytánc*. Budapest, Művelt Nép, 1955.

Gergely Katalin
**Táncművészet tudományos szemmel
Kaposi Edit hagyatéka***

*Kaposi Edit arcképe
(Táncarchívum gyűjteménye)*

A tanulmány Kaposi Edit (1923 – 2006) munkásságát szeretné bemutatni. Nagy figyelmet érdemel a törekvése, hogy a táncművészet tudományos alapokra helyezze, kiemelt szerepet szánva a Vályi Rózsa és a Táncarchívumban fellelhető tudományos munkáira, hagyatékára. Kaposi Edit életéről kevés fellelhető forrás áll rendelkezésre, de annál beszédesebbek az általa életre keltett Tánc-tudományi Tanulmányok szaktudományi lapban megjelent írásai-tanulmányai, a táncművészet tudományos aspektusból bemutató írásai, könyvfejezetei, tanulmányai. Fáradhatatlanul egy életen át azon munkálkodott, hogy a táncművészet tudományos szinten is elismertesse, és a magyar tánc hagyományokat (különös tekintettel a néptáncot) minden társadalmi réteg számára vonzóvá tegye, népszerűsítse hangsúlyozva a magyarországi táncművészet értékteremtő erejét.

Kaposi Edit szakmai eredményeinek rövid összefoglalása

Kaposi Edit életéről sajnálatos módon keveset tudunk. Életrajza, páratlan életműve mind a mai napig feldolgozásra vár. Az alábbi életrajzi adatok Héra Éva Kaposi Edit búcsúztatására írt megemlékezéséből származnak¹

Kaposi Edit munkássága a második világháború után kezdett igazán kibontakozni. Részes volt a korszakban meginduló tánckutatói mozgalomnak. A tánckutató nemzedék egyik legsokoldalúbb, legtermékenyebb és legkitartóbb tagjaként tekinthetünk rá. Nem köteleződött el egyetlen tánc mellett, szívügyének tekintette mind a néptánc, mind pedig a versenytánc méltatását minél jobb megismertetését a közönséggel, a tudományos világgal. Érdeklődése kiterjedt továbbá a tánc történetéhez, az alkalmazott tánc kutatás különböző ágaira (táncoktatásra, a tánckritikára,

* Elhangzott az MTA Tánc-tudományi Munkabizottsága által rendezett Kaposi Edit emlékülésen, 2013. május 30-án a Zenetudományi Intézetben Szívből köszönök minden segítséget a tanulmány elkészítéséhez Halász Tamásnak, Herke Péternek, Sziliné Csáky Emíliának, akik a hagyaték feltérképezésében támogattak.

¹ <http://www.nefmi.gov.hu/kultura/2006/elhunyt-kaposi-edit>